

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. I. De Natura, & Varietate Homicidij, & Mutilationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

& Officiorum illorum, quæ ex fundatione, vel Statuto requirunt Nobilitatem. Steph. Gratian. *Dissept. forens.* c. 267. n. 26. Barbof. *de Offic. Episc. alleg.* 51. n. 151. & *ad Rubr. h. tit. n. 3.* Gonzal. *ibid.* n. 8. Reiffenstuel *n. 20.* Ratio est, quia Nobi-

litas, cum non communiter inest, non præsumitur, sed probari debet. non possunt autem illam probare Expositi, cum certum Patrem demonstrare nequeant. Vide, quæ dixi *Libr. 1. Tit. 17. n. 3. alleg.*

TITULUS XII.

De Homicidio Voluntario, vel Casuali.

A Parricidij, & Expositionis criminibus Compilatio Gregoriana nos ducit ad

Homicidij explicationem genericam, de quo fit

§. I.

De Natura, & Varietate Homicidij, & Mutilationis.

S U M M A R I U M.

1. 2. Definitio Homicidij in genere.
3. 4. Divisio in Voluntarium, & Casuale.
5. Voluntarij in Justum, & Injustum.
6. Injusti in Simplex, & Deiberatum.
7. Posterioris diverse species.
8. Casuale duplici modo potest contingere.
9. Alia divisio Homicidij.

10. &c. Ut pœna Homicidij voluntarij incurvantur, requiritur animus occidendi, & ipsi mors.
14. &c. Unde in dubio colligendus sit animus occidendi?
15. Mutilatio est amputatio alicujus membri.
17. Quid sit Membrum?
18. &c. Quis dici mutilatus possit, vel non?

QUæritur 1. quid sit Homicidium? *Re.* Homicidium, dictum ab homine occidendo, est violenta exanimatio hominis ab homine facta. Host. *Summ. hic n. 1.* Wessensbec. *q. ad Leg. Corn. de Sicar.* Harppr. *ad §. item Lex Cornelia s. Inj. de publ. Jud. n. 6.* Farin. *prax. crim. q. 119. n. 3.* Vallenf. *hic n. 1.* Pich. *n. 1.* Schambog. *n. 2.* König *n. 2.* Wiestner *n. 1.* Reiffenstuel *n. 2.* & communiter alij. Dixi ab homine; nam si homo occidatur à fera, vel bruto, propriè non Homicidium, sed Pauperies appellatur. *Rubr. & textus Inj. & ff. si quadrup. pauper. fecer.*

2. Addidi Hominis, sive humani corporis. Perinde autem est, quis occidatur, cujus ætatis, sexûs, conditionis, & an editus jam in lucem sit; nam etiam qui foetum jam animatum interimit, Homicida est *l. necare 4. ff. de agnosc. liber.* & Homicidij pœnâ tenetur *l. si quis 8. C. ad Leg. Corn. de Sicar.* & ibi Gloss. *V. infantis.* Covar. *in Clem. si furiosus un. b. tit. p. 2. §. 3. n. 1.* Gomez *tom. 3. var. c. 3. n. 32.* Farin. *prax. crim. q. 122. n. 131.* Paulus Zacchias *qq. Medico Legal. l. 1. tit. 2. q. 9. n. 16.* Piching *hic n. 1.* König *n. 12.* & seqq. Wiestner *n. 1.* Magnif. P. Schmier *tr. de potest. Ordin. c. 6. n. 287.*

3. Quæritur 2. quotuplex sit Homicidium? *Re.* duplex est, Voluntarium, & Casuale. Voluntarium duplici modo committi potest, illud intendendo vel directè, & in se v. g. ferro impetum ferien-

do ex proposito, & animo occidendi; vel indirectè ponendo causam adeò propinquam, ut ex ea mortem moraliter certò secuturam prævideri poterit, licèt hæc in se non intendatur formaliter, & explicitè, sicut contingit, si quis graviter percutiat foeminam prægnantem, & inde sequatur abortus; si sclopum exploserit in locum frequentem hominibus, & inde aliquis occidatur &c. Covar. *in Clem. si furiosus p. 2. pr. n. 1. §. voluntarium,* Wagnereck *ad Rubr. h. tit. not. 2.* Vallenf. *hic n. 2.* Engl. *n. 1. §. ceterum,* Pirhing *n. 2.* Schambog. *n. 3.* König *n. 3.* Wiestner *n. 2.* Reiffenstuel *n. 3.*

4. Casuale, sive Involuntarium est, quod accidit præter intentionem occidentis, adeo, ut hic id non intenderit directè, nec etiam indirectè, dando causam ejus valde propinquam, etsi fortè culpam admiserit non adhibendo debitam diligentiam ad id præcavendum, sicut fit, cum pilâ modo in ludo non insolito ictus corruit mortuus, cum ex vulnere non lethali Chirurgi malitiâ, vel imperitiâ mors sequitur. Covar. *in Clem. cit. p. 2. §. 4. n. 1.* Wagnereck *not. 2.* Vallenf. *n. 6.* Pirhing *n. 2.* Schambog. *n. 4.* König *n. 3.* Wiestner *n. 2.* Reiffenstuel *n. 4.*

Quæritur 3. quotuplex sit Homicidium Voluntarium? *Re.* Homicidium Voluntarium aliud est Justum, quod nulla prohibetur Lege; aliud Injustum, quod prohibetur Lege vel naturali, vel Divina, vel

vel Humana. Prius vel est *Necessarium*, ac *Defensivum*, cum quis se, vel res suas defendendi causâ interficere cogitur; vel est *Punitivum*, quod publica autoritate Magistratus sit ad puniendâ delicta. Pirhing n. 2.

Posterius & ipsum duplex est, scilicet *Simplex*, & *Deliberatum*. *Simplex* dicitur, quod commissum est quidem animo occidendi, non tamen cum deliberatione, ex intervallo præcedente cædem, ut si factum est in rixa subito coorta, & calore iracundiæ superveniente. *Deliberatum*, seu *Præmeditatum*, quod perpetratur cum deliberatione, & occidendi proposito ex intervallo præcedente.

Potestque hoc fieri quinque potissimum modis. 1. *Simpliciter*, & sine alia qualitate, quæ delicto specialem malitiam addat. 2. *Ex Insidijs*. 3. *Proditorie*. 4. *Per Assassinium*. 5. *Per Veneficium*. *Veneficij* autem nomine hic non intelligitur cum vulgo *Sortilegium*, aut *Incantatio*, vel alia *Magiæ* pars, sed *Homicidium*, quo aliquis veneno, dolosè porrecto, necatur l. *ejusdem* 3. pr. ff. ad Leg. Corn. de Sicar. Carpzov. præct. crim. p. 1. q. 20. n. 1. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 66. Qui ita veneno occiderit, juxta *Const. crim. Carol. V. art. 130.* si masculus sit, punitur rotâ; si fœmina, suffocatur aquis, aut alio modo morte afficitur.

Quæritur 4. quotupliciter contingere possit *Homicidium Casuale*? R. contingere potest dupliciter, videlicet 1. ita, ut vacet omni culpa occidentis. 2. Ut intervenerit aliqua istius culpa, eò, quod ab ipso non sit adhibita debita diligentia ad homicidium cavendum. Prius dicitur *Mere casuale*; posterius cum addito *Culposum* vocatur.

Hinc alij omnes hæctenus relatas Species *Homicidij* una divisione complexi, illud dividunt in *Necessarium*, *Dolosum*, *Culposum*, & *Casuale*. *Necessarium* dicunt, quod sit ob necessariam sui defensionem, servato moderamine inculpatae tutelæ; *Dolosum*, quod dolo malo, sive animo, & intentione occidendi; *Culposum*, quod sine tali intentione, sed culpâ aliquâ in præcavendõ commissâ; *Casuale* denique, quod ex casu omnino fortuito committitur.

Quæritur 5. quid requiratur ad *Homicidium Voluntarium injustum*, ejusque pœnam incurrendam? R. duo requiruntur. 1. Ut sit commissum per directam, & expressam, ac spontaneam voluntatem occidendi, per quam scilicet mors ipsa vel in se fuerit intenta, vel saltem in sua causa proxima, sive actione tali, ex qua certò, & inevitabiliter mors sequi soleat, ita, ut moraliter loquendo sit im-

possibile velle illam, & non velle mortem, ut si quis velit absolutè aliquem gladio ferire punctim circa præcordia, vel cæsim circa caput, & sic eum occidat. Suar. D. 44. de Censur. sect. 1. n. 5. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 5. Pirhing hic n. 5. Schambog. n. 6. König n. 16. & colligitur ex c. *siquis* 1. b. tit. ibi, per *industriam*, - - & per *insidias*, & c. sicut 6. §. illi autem 1. eod. ibi, qui animo occidendi: & similiter loquuntur *Leges Civiles*.

2. Requiritur, ut effectus, sive mors re ipsa sequatur actu; quia generatim pœna à Jure decreta non incurritur, nisi per delictum consummatum, cum in pœnis mitior interpretatio sit faciendâ Reg. 49. in 6. nec sint extendendæ, sed ad proprietatem verborum Legis restringendâ Reg. 15. in 6. Covar. in Clem. si furiosus p. 2. pr. n. 5. Suar. D. 44. cit. sect. 2. n. 2. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 5. & in c. 18. n. 1. Passerin. in c. fin. eod. in 6. n. 3. Zoel. hic n. 3. Honor. n. 3. Pirhing n. 5. & deinde. Schambog. n. 7. König n. 16. & apertè colligitur ex c. *relatum* 4. de Cleric. non restit. c. perpetuo 7. de Elect. in 6. c. pro humani 1. b. tit. in 6.

Ex quo sequitur 1. non esse reum *Homicidij*, qui animum occidendi habuit, & ipsa cædes aliunde, etiam per miraculum, fuit impedita, quamvis eam intendens in actum aliquem externum, etiam propinquum, prodierit. 2. Qui tendens ad occidendum inimicum, & inveniens eum mortuum, ut suam rabiem satiet, amputat ei caput, vel cadaver alio modo deformat; quia non potest dici occidisse hominem, qui homo dici non amplius potest. Navar. Man. c. 27. n. 29. Gonzal. in c. 11. b. tit. n. 5. Zoel. hic n. 5. 3. Qui intendit solum percutere, & vulnerare, non tamen in parte corporis periculosa, sine voluntate occidendi, vel instrumento usus est, quod ex se non erat aptum ad inferendam mortem; nam si mors nihilominus sequatur, censetur præter intentionem percutientis, & per accidens sequi, neque erit directè, ac perfectè voluntarium homicidium, utpote quod nec in se, nec in causa directè intendit. Suar. D. 44. cit. sect. 1. n. 4. Zoel. hic n. 4. Pirhing n. 5. Schambog. n. 6.

Sunt autem animus occidendi, & cædes ipsa ita necessaria ad constituendam in foro externo malitiam *Homicidij*, ut si alterutrum desit, non solum *Homicidium* commissum esse non censetur, sed nec ordinariæ *Homicidij* pœnæ sit locus l. *lege Cornelia* 1. §. *Divus* 3. ff. de Leg. Corn. de Sicar. Neque obstat, quod antiquitus etiam conatus ad occidendum pro delicto perfectò habitus fuerit, atque punitus, prout patet ex §. *item* Lex 5. Inst. de Publ. Judic. l. *Lege Cornelia* 1. pr. & §. *præ-*
red

rea 1. l. Divus 14. ff. § l. is qui 7. cum duab. seqq. C. ad Leg. Cornel. de Sicar. nam hic Legum rigor successu temporis per consuetudinem multum est diminutus, & poenae ordinariae extraordinaria, etiam quando conatus ad actum proximum pervenit, substituta, uti testantur Clar. §. fin. q. 92. n. 2. Mynsing. cent. 3. obs. 9. Gaill. l. 1. de Pac. publ. l. 1. c. 14. n. 16. § seq. & ostendit certa, ac notoria praxis Germaniae. König n. 17.

14 Quæritur 6. unde animus, seu propositum occidendi in dubio colligendum sit? 1. præsumitur ex facto, sive eade, ita, ut si homicida propositum occidendi abfuisse afferat, probandi onus sustinere cogatur l. frater 1. C. ad Leg. Cornel. de Sicar. nam animus talis præsumitur, qualem verba, vel facta ipsa declarant. Menoch. l. 6. præsumpt. 35. n. 2. Gaill. l. 2. obs. 110. n. 7. § 8. König hic n. 16. Excipitur, nisi alia adsint conjecturae, quæ ejusmodi præsumptionem tollant, & probationis onus in Adversarium rejiciant.

15 Tales sunt 1. si Homicida occiso consanguinitate, vel intimâ amicitia tempore cædis conjunctus fuit; hoc quippe casu Homicidium non tam dolo, quam casu factum esse præsumitur. Tusch. concl. præf. 143. n. 36. 2. Si genus armorum, quo Homicida ad occidendum usus est, minus ad id aptum fuerit l. Lege Cornelia 1. §. Divus 3. ff. ad Leg. Corn. de Sicar. Clara §. Homicidium n. 5. maxime si aptiora ad occidendum arma ad manus habuerit. Menoch. de arbitr. cas. 361. n. 6. 3. Si manu tantum occidat. Gomez tom. 3. var. c. 3. n. 17. His tamen, & similibus casibus juramentum, quod Purgationis appellant, reo deferendum cum Barthol. Bertazol. conf. 85. n. 23. vol. 1. existimat König hic n. 16.

16 Quæritur 7. quid sit Mutilatio? 1. est amputatio, vel truncatio alicujus membri, ut colligitur ex c. Clericis 5. ne Cler. vel Monach. & c. in Archiepiscopatu 4. de Raptor. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 11. n. 2. Engl hic § 1. Pirhing n. 119. Schambog. n. 91. Reiffenstuel n. 55. Magnif. P. Schmier de potest. Ordin. c. 6. n. 292.

17 Membrum autem proprie dicitur pars corporis, quæ peculiarem functionem, sive officium, ab alijs partibus corporis distinctum, habet, ut sunt oculus, auris, manus, pes, lingua, maxilla, maxilla foeminae, & similes. Abb. in c. cum illorum 32. de sent. ex omm. n. 8. Sylv. V. Homicidium 3. q. 3. dist. 2. Navar. Man. c. 27. n. 206. Avil. p. 7. D. 5. sect. 1. dub. 1. Molin. tr. 3. de l. § l. D. 69. n. 2. Laym. c. 11. cit. n. 1. §. hoc ex communi, Gonzal. in c. 11. h. tit. n. 6. Correa Ideâ Consil. D. 3. n. 2280. § 2281. Zœf. hic n. 77. Honor. n. 6. Engl n. 52. Pirhing n. 119.

Schambog. n. 91. König n. 35. Wiestner n. 8. Magnif. P. Schmier l. cit. n. 292. & colligitur ex illo Apostoli Rom. 12. v. 4. ibi, Omnia membra corporis non eundem actum habent, ubi membra ex actibus distinctis distinguit.

Ex quo sequitur 1. non posse dici mutilatum esse, cui infligitur solum vulnus, etiam cum copiosa sanguinis effusione; quia ad mutilationem requiritur amputatio. Suar. D. 44. de Censur. sect. 2. n. 6. Zœf. hic n. 81. Engl n. 51. Pirhing n. 119. Correa n. 2280. § 2281. Neque obstat, quod Martinus V. quibusdam Religiosis concesserit privilegium dispensandi in Irregularitate orta ex homicidio, mutilatione, & enormi sanguinis effusione; quia ut l. cit. advertit Suarez, tertia illa particula, vel tantum addita est ad tollendos scrupulos, vel non sumenda est per se sola, sed conjuncta cum alijs, ita, ut sensus sit, ut talis privilegij dispensare illos posse, etiam si occisio, vel mutilatio facta sit cum enormi sanguinis effusione; neque gratis sit ista additio; nam quod cum majori sanguinis effusione mors, aut mutilatio facta est, eò Irregularitas est difficilius dispensabilis.

Sequitur 2. non censi mutilatum, cui abscissus est digitus; quia digitus non membrum, sed pro parte membri habetur l. idem 10. junct. Gloss. ff. de Edil. Edict. Layman. l. cit. Suar. sect. 2. n. 9. Gonz. in c. 7. n. 6. Monacelli. p. 2. tit. 13. n. 36. Correa n. 2290. § 2291. Zœf. n. 77. Honor. n. 6. Engl n. 52. Pirhing n. 119. §. ex quo inferitur, Schambog. n. 91. Reiffenstuel n. 55. Schmier n. 294. de quo tamen aliqui ex cit. dubitant; quia etiam digitus, licet sine consortio manus operari nequeat, saepe tamen aliquid proprium habet in actione manus, ut patet in Musica, scriptura, & similibus: hinc Suar. l. cit. putat hunc casum esse dubium: & propterea in casu hoc petenda est Dispensatio ad cautelam, prout 13. Jul. 1687. respondit S. Congr. Concil. apud Monacell. n. 36. cit.

Sequitur 3. similiter non censi mutilatum, cui abscinditur cartilago aurium, vel nasi; quia non est membrum, & licet ad sensationem aliquid conferat, non tamen per illam exercetur operatio sentiendi, sed potius spectat solum ad ornatum, & custodiam membri, videlicet auris, & nasi. Laym. l. cit. Correa n. 2287. Zœf. n. 80. cum alijs supra. Sed & hunc casum in controversiam trahit cum nonnullis alijs Suar. n. 9. cit. quia hujusmodi cartilaginis abscissio, considerata deformitate, quam inducit, videtur esse satis gravis diminutio integritatis corporis humani.

Sequitur 4. multo minus mutilatum censendum, cui excutitur dens, aut re-

scinditur pars carnis; quia nec ipsa sunt membra, sed officium solum habent membrum aliquod in sua functione coadjuvandi. Suar. l. cit. n. 6. cum reliquis *suprà*. In dubio, an abscissio aliqua pro vera mutilatione habenda sit, vel non, determi-

natio relinquitur arbitrio Ordinarij, qui, ut Suar. l. cit. monet, semper inclinabit in favorem Legis; & Irregularitatis, cæteris paribus; quia supponitur certa mutilatio.

S. I I.

De Homicidio Voluntario Justo.

S U M M A R I U M.

22. &c. Li èt occidere injustum aggressorem vitæ aut propriæ.
 25. &c. Aut alienæ.
 30. &c. Cum moderamine inculpate tutelæ: ubi, quid ad hoc requiratur?
 35. &c. Neque ita occidens incurrit Irregularitatem.
 43. &c. Explicatur istud per casus particulares.
 50. &c. An Irregularitatem incurrat, qui occidit aggressorẽ injustum, à quo illatam vim declinare fugiendo potuisset?
 55. &c. An liceat occidere invasorem injustum fame, & honoris?
 60. &c. Aut fortunarum?
 69. &c. An licitè, & justè ad mortem condemnentur malefactores?
 71. &c. An aliquando liceat seipsum occidere, vel mutilare?
 74. &c. An liceat cuivis occidere Bannitum?
 78. &c. An Patri filiam, aut marito uxorem, vel adulterum deprehensum in adulterio?
 81. &c. An Irregularitas incurratur propter Homicidium justum, secutum ex Sententia condemnatoria?
 83. &c. A quibus hæc incurratur?
 88. &c. Quanam ex hoc capite Irregularitatem non incurrant?
96. &c. Qualis cooperatio ad mortem, vel mutilationem requiratur, ut incurratur Irregularitas ex defectu lenitatis?
 102. &c. Quando Irregularitatem incurrat Prælati Ecclesiasticus, causas sanguinis demandans alteri?
 106. &c. An eam evitet Accusator interponens protestationem, quod pœnam sanguinis non intendat?
 110. &c. An similis protestatio juvet civiliter agentem de crimine?
 117. &c. Qualis debeat esse hæc protestatio.
 121. &c. Quid dicendum de teste in causa sanguinis.
 124. &c. Quid de Supplicij capitalis Spectatoribus?
 127. Quodnam sit bellum justum, & quotu-plex?
 128. &c. An Irregulares fiant, qui pugnant in bello justo defensivo?
 131. &c. Vel offensivo?
 134. &c. Quid dicendum de Clerico pugnantem in bello justo offensivo?
 137. &c. Quanam in bello injusto incurrant Irregularitatem?
 143. &c. An eam incurrant, qui milites animant ad pugnandum?

Justum Homicidium secundum dicta n. 5, dupliciter potest contingere, scilicet vel autoritate privata ob necessariam sui defensionem, vel autoritate publica per Sententiam condemnatoriam nocentis, vel per eadem hostis in bello justo. Hinc

Quæritur 1. an aggressorem injustum liceat occidere? 2. licet, servato tamen moderamine inculpate tutelæ. Ita S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7. Clar. §. Homicidium n. 24. Farin. præc. crim. q. 125. n. 3. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 1. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 11. Barbof. in c. 2. n. 8. & in c. 18. n. 12. Wagerreck *ibid.* not. 1. Haun. tom. 1. de 7. §. 7. tr. 2. n. 630. Vallens. hic n. 3. Zœl. n. 27. König n. 20. §. 31. Wiestner n. 28. Reiffenstuel n. 130. & alij TT. ac JCI. Patet ex l. ut vim 3. ff. de 7. §. 7. ubi Florentinus, Quod quisque, inquit, ob tutelam corporis sui fecerit, jure fecisse existimatur. Concordant l. sed §. si 5. pr. ff. ad Leg. Aquil. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. 1.

l. is, qui 2. §. seqq. C. ad Leg. Corn. de Sicar. & Const. crim. Carol. V. art. 140.

Ratio est, quia talis occisio habet speciem defensionis, quæ à natura cuilibet permessa est. Conf. quia si hoc Leges non permisissent, innoxij, & bonæ conscientie homines à malis, & ijs, qui iræ, vindictæ, & alijs passionibus indulgent, passim, & liberè invaderentur, cujusmodi invasionum licentia magis perniciofa Reip. est, quàm esse possit facultas, quibus quis potest, modis contra injustum invasorem se defendendi.

Ex quo sequitur, ita occidentem in foro tam Civili, quàm Canonico ab omni pœna immunem esse. Clem. un. b. tit. l. is qui cit. §. l. seq. C. ad Leg. Corn. de Sicar. & Const. Carolin. cit. art. 139. §. 140. aded, ut invasus nec impensas in curam, vel Medicos factas, nec damnum operarum amissarum, neque aliud quidpiam hæredibus interfecti resarcire cogatur. Const. crim.

Aa